

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри, професор

 Талина ЗАПІЩА

« 9 » 08 2024 року

«ПОГОДЖЕНО»

Директор навчально-наукового
інституту біотехнологій та
аквакультури, доцент

Олена БЕЗАЛТИЧНА

« 08 » 2024 року

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи, доцент

Інна МАЛІЄЦЬКА

« 9 » 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОП 12. УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

другий (магістерський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

20 «Аграрні науки та продовольство»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

204 «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»

(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва

(назва освітньої програми)

СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ

Навчально-науковий інститут
біотехнологій та аквакультури

(факультет, інститут)

ОДЕСА – 2024

Робоча програма освітнього компонента «*Управління бізнесом*» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Розробник:

Галина ЗАПША , д.е.н., професор кафедри менеджменту

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри *менеджменту*

Протокол №1 від «9» серпня 2024 року

Завідувач кафедри
менеджменту

Галина ЗАПША

Гарант освітньої програми

Наталія КІРОВИЧ

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство» Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Обов’язкова	
Модулів – 2	Освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	1,2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	2,3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
	залік	залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60 (33,3%)

для заочної форми навчання – 12/78 (15,4%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Необхідність вивчення освітнього компонента «Управління бізнесом» для здобувачів аграрних спеціальностей обумовлена важливістю отримання актуальних управлінських та економічних знань з метою забезпечення результативної господарської діяльності бізнес суб'єктів аграрного сектора економіки в умовах розвитку ринкових відносин.

Освітній компонент «Управління бізнесом» відноситься до складу обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». Передумовами для вивчення дисципліни є формування у студентів компетентності у сфері менеджменту, філософії, правознавства.

Предметом вивчення освітнього компонента є теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління бізнесом. Освітній компонент вивчає процеси, методи та інструментарій управління бізнес-діяльністю підприємств.

Метою освітнього компонента «Управління бізнесом» є формування теоретичних знань, системного управлінського мислення та прикладних навичок щодо застосування принципів, прийомів, методів і технологій управління бізнесом.

Завдання вивчення освітнього компонента «Управління бізнесом» полягає в ознайомленні з теоретичними аспектами управління бізнесом, факторами бізнес-середовища, системою планування бізнесу, організаційно-правовими формами ведення бізнесу, управлінням виробничою діяльністю в бізнесі, товарною та ціновою політикою, проблемами лідерства та управління персоналом в бізнесі, плануванням та реалізацією інвестиційних проектів в бізнесі, особливостями управління міжнародним бізнесом, сучасними маркетинговими комунікаціями.

Як результат вивчення освітнього компонента здобувач повинен:

знати:

- теоретичні основи управління бізнесом;
- сутність, завдання та принципи планування в бізнесі;
- організаційні механізми ведення бізнесу;
- виробничий процес та його основні елементи;
- зміст інвестиційних проектів, їх роль у забезпеченні стратегічного розвитку підприємства;
- особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних аграрних підприємств;
- моделі міжнародного бізнесу та механізми його регулювання;
- сутність та зміст маркетингової політики комунікацій.

вміти:

- приймати управлінські рішення у сфері створення бізнесу, генерувати бізнес-ідеї та їх оцінювати;
- проводити оцінку факторів бізнес-середовища, оцінювати його кон'юнктуру;
- проектувати організаційні структури управління бізнес-структурами;

- управляти виробничими процесами, застосовувати методи бюджетування у виробництві продукції рослинництва;
- використовувати сучасні методи мотивації праці персоналу, об'єктивно оцінювати результати роботи персоналу;
- розробляти стратегії розвитку бізнесу, здійснювати бізнес-проекування;
- використовувати комплекс інструментів маркетингових комунікацій в бізнесі.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення освітнього компонента «Управління бізнесом» у здобувача формуються **загальні компетентності (ЗК)**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу (ЗК1);

У результаті освітнього компонента «Управління бізнесом» у студента формуються **спеціальні (фахові) компетентності**:

- здатність організовувати підприємницьку і фінансову діяльність та оцінювати економічну ефективність виробництва і переробки продукції тваринного походження (ФК5);
- здатність практично управляти робочими або навчальними процесами у сфері виробництва і переробки продукції тваринного походження, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів (ФК6);
- здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів (ФК8);

Програмними результатами вивчення освітнього компонента «Управління бізнесом» є:

- здійснювати управління складною діяльністю у сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва, визначати цілі та завдання, планувати і розподіляти роботи, управляти ресурсами (ПРН 7);

- вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва та дотичних проблем (ПРН 8);

- нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики (ПРН 10).

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма/за скор.						заочна форма: бакалаври/магістри					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функціональні аспекти управління бізнесом												
Тема 1. Управління бізнесом : сутність, особливості, середовище	12	2	2			8	12	2	-			10
Тема 2. Маркетинг-орієнтований підхід до управління бізнесом	11	2	-			9	11	-	-			11
Тема 3. Система планування бізнесу	11	2	2			7	11	-	-			11
Тема 4. Механізм створення та організація управління бізнесом	11	2	2			7	11	-	2			9
Разом за змістовим модулем 1	45	8	6			31	45	2	2			41
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Інституціонально-об'єктні аспекти управління бізнесом												
Тема 5. Управління виробничою діяльністю в бізнесі.	12	2	2			8	12	-	2			10
Тема 6. Лідерство та управління персоналом в бізнесі	11	2	2			7	11	2	-			11
Тема 7. Управління інвестиційними проектами в бізнесі	11	2	2			7	11	-	-			11
Тема 8. Управління міжнародним бізнесом	11	2	2			7	11	2	2			7
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8			29	45	4	4			37
Усього годин	90	16	14			60	90	6	6			78

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. Програма освітнього компонента

Модуль 1

Теоретичні основи та функціональні аспекти управління бізнесом

Тема 1. Управління бізнесом : сутність, особливості, середовище

Економічна природа бізнесу. Поняття та основні ознаки бізнесу. Об'єкти та суб'єкти в бізнесі. Види бізнесу залежно від об'єкта діяльності. Масштаби бізнесу. Малі, середні та великі суб'єкти підприємницької діяльності.

Система управління бізнесом та її завдання. Зміст процесу управління бізнесом. Основні етапи процесу управління бізнесом та їх характеристика. Функціональні напрями управління бізнесом. Рівні управління бізнесом. Інформаційне забезпечення процесу управління бізнесом. Управління інноваційною діяльністю у виробництві та переробці тваринницької продукції.

Сутність і склад середовища бізнесу. Аналіз факторів макросередовища. Аналіз факторів мікро середовища. Етапи аналізу середовища бізнесу. Аналіз сильних та слабких сторін фірми, ринкових можливостей та загроз (SWOT-аналіз). PEST-аналіз.

Державне регулювання бізнесу. Напрями державної економічної політики.

Тема 2. Маркетинг-орієнтований підхід до управління бізнесом

Сучасні концепції управління бізнесом. Об'єктивні чинники, що обумовлюють зміну концепції управління. Маркетинг-орієнтований підхід до управління. Особливості маркетингової концепції управління. Сутність маркетингового менеджменту як філософії управління бізнесом. Категоріально-понятійний апарат маркетингового менеджменту.

Управління маркетинговою діяльністю в системі управління підприємством. Завдання і функції управління маркетингом. Процес управління маркетингом. Зміст процесу управління маркетингом. Основні етапи процесу управління маркетингом та їх характеристика. Інформаційне забезпечення процесу управління маркетингом.

Розвиток сучасних концепцій маркетингу. Соціально-відповідальний маркетинг. Управління холістичною маркетинговою організацією.

Маркетингові дослідження ринку. Сегментація ринку. Відбір цільових ринків. Прогнозування та оцінка попиту. Аналіз споживчих ринків (B2C). Теорія поведінкових рішень та біхейвериська економіка. Аналіз корпоративних ринків. Учасники процесів закупки на ринку B2B.

Тема 3. Система планування бізнесу

Сутність, завдання та принципи планування в бізнесі. Організація та методи планування в бізнесі. Види планів в бізнесі.

Стратегічне планування в бізнесі. Основні завдання та особливості стратегічного планування. Процес стратегічного планування в бізнесі. Інструменти стратегічного управління. Стратегічне планування на корпоративному і дивізіональному рівнях. Стратегічне планування на рівні бізнес-одиниць.

Стратегічне управління портфелем бізнесу фірми. Стратегічна модель Портера. Матриця Бостонської консультативної групи (матриця росту). Стратегії по відношенню до розвитку ринку і товару (матриця можливостей розвитку ринку та товару). Сутність і класифікація конкурентних стратегій. Стратегія відношення до ринкової поведінки конкурентів. Сутність і класифікація стратегій росту. Стратегія розвитку ринкової частки підприємства. Стратегія орієнтування на конкретні запити споживачів.

Тактичне і оперативне планування бізнесу. Роль середньострокового та короткострокового планування в управлінні бізнесом.

Сутність, зміст та основні завдання розроблення бізнес-планів. Структура бізнес-плану. Технологія бізнес-планування. Методичні аспекти бізнес планування.

Тема 4. Механізм створення та організація управління бізнесом

Механізм створення бізнесу. Етапи створення бізнесу. Генерація бізнес-ідеї, їх оцінка та відбір. Реєстрація бізнесу. Формування бізнес-моделі. Джерела фінансування бізнесу. Краудфандінг.

Підприємство як об'єкт управління. Види підприємств, передбачених Господарським кодексом України та особливості їх управління. Вибір організаційно-правової форми підприємства. Об'єднання підприємств та управління ними.

Організаційна побудова підприємств. Види організаційних структур управління. Організаційні форми управління підприємством. Принципи організації управління на підприємстві. Удосконалення організаційної структури управління підприємством та її адаптація до динамічних змін ринкового середовища.

Формування відділів і служб організаційної системи. Фактори, які визначають завдання, структуру, функції, права і відповідальність відділів і служб. Положення про службу на підприємстві. Статус, функції, права і відповідальність керівників та спеціалістів служб і відділів. Матриця розподілу функцій серед працівників апарату управління. Посадова інструкція.

Організаційна культура. Імідж та бренд. Життєвий цикл підприємства.

Модуль 2. Інституціонально-об'єктні аспекти управління бізнесом

Тема 5. Управління виробничою діяльністю в бізнесі

Виробничий процес та його основні елементи. Управління виробничою діяльністю в бізнесі. Управління товарною політикою. Диференціація товарів.

Складові торгової марки та поняття марочного капіталу. Управління якістю товару. Упаковка, маркірування, гарантії та сервіс. Стратегія впровадження інноваційної моделі товарної політики. Екологічна відповідальність у тваринництві: управління відходами та зниження вуглецевого сліду.

Управління витратами в бізнесі. Витрати та їх класифікація. Етапи та інструменти управління витратами. Виробничі бюджети та їх структура. Порядок визначення дохідної частини виробничого бюджету в тваринництві.

Статті змінних витрат виробничого бюджету в тваринництві. Постійні витрати виробничого бюджету в тваринництві. Результативні показники виробничого бюджету в тваринництві. Концепція ощадливого виробництва.

Ціна та методи ціноутворення у бізнесі. Управління ціновою політикою. Розробка цінових стратегій. Види цінових стратегій. Фактори ціноутворення. Методи ціноутворення, орієнтовані на витрати. Методи ціноутворення, орієнтовані на попит. Методи ціноутворення, орієнтовані на конкурентів. Цінові стратегії та їх вибір. Види знижок з цін.

Тема 6. Лідерство та управління персоналом в бізнесі

Роль персоналу в управлінні бізнесом. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом. Поняття та значення кадрової політики в бізнес-організації. Кадрова політика. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних аграрних підприємств. Проблеми та тенденції у кадровому менеджменті успішних компаній. Добір персоналу.

Лідерство в управлінні бізнесом. Стилi ефективного лідерства. Управління конфліктами та стресостійкість лідера. Формування колективу. Функції колективу та його різновиди в бізнес організації. Види структур трудового колективу. Формування команд і робота в командах.

Сутність та завдання мотивації персоналу. Характеристика матеріальних, трудових і статусних потреб і мотивів. Матеріальна мотивація праці: сутність, основні положення, значення. Характеристика і значення трудової мотивації праці. Статусна мотивація праці: сутність, значення. Пріоритетність мотивів особистості. Системи заробітної плати як інтегрований елемент оплати праці. Роль систем оплати праці в посиленні мотивації трудової діяльності.

Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності. Зміни в структурі мотивів як об'єктивна закономірність. Нематеріальні методи посилення спонукання до праці: збагачення змістовності праці, розвиток колективних форм, поліпшення умов праці, демократизація управління і залучення персоналу до прийняття управлінських рішень, планування трудової кар'єри, запровадження нетрадиційних форм організації робочого часу, заходи щодо вдосконалення процесу праці, реалізація програм професійного розвитку робочої сили, інформованість колективу як чинник мотивації.

Методи оцінювання персоналу. Загальна характеристика методів оцінювання керівників, професіоналів, фахівців і робітників.

Тема 7. Управління інвестиційними проєктами в бізнесі

Сутність, мета та функції інвестиційного менеджменту. Економічна сутність інвестицій, їх роль у забезпеченні стратегічного розвитку підприємства, зростанні його ринкової вартості.

Управління реальними інвестиціями підприємства. Порядок створення реальних інвестиційних проєктів підприємства. Роль реального інвестування у забезпеченні економічного розвитку підприємства. Характеристика основних форм реальних інвестицій підприємства – придбання цілісних майнових комплексів, нове будівництво, перепрофілювання, реконструкція, модернізація придбаних окремих видів матеріальних і нематеріальних активів, інвестування в приріст запасів матеріальних обігових активів, інноваційне інвестування.

Інвестиційна привабливість окремих підприємств, методичні засади її дослідження. Аспекти характеристики фінансового стану підприємств при оцінюванні їхньої інвестиційної привабливості – рівень ліквідності активів, рівень оборотності активів, ефективність управління боргами, рівень ринкової вартості.

Мета та послідовність оцінки реальних інвестиційних проєктів. Показники оцінки ефективності інвестиційних проєктів – термін окупності, рентабельність, ставка внутрішньої дохідності, індекс рентабельності, чиста на певний час вартість проєкту.

Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства. Поняття інноваційних інвестицій підприємства, характеристика їхніх основних форм. Мета та принципи управління інноваційними інвестиціями підприємства, зв'язок з інноваційною стратегією. Стартап-проєкт як форма інноваційного бізнесу.

Тема 8. Управління міжнародним бізнесом

Поняття та сутність міжнародного бізнесу. Економічне значення міжнародного бізнесу. Чинники, що мотивують до розвитку міжнародного бізнесу: розширення ринків збуту, придбання ресурсів і диверсифікація джерел постачання.

Структура і зміст міжнародного бізнес-середовища. Світові ринки і центри ділової активності. Аналіз зовнішніх ринків. Маркетингові стратегії просування тваринницької продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках

Загальна характеристика системи регулювання міжнародного бізнесу. Міждержавна регламентація міжнародних бізнес-операцій. Державне регулювання бізнес-операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Система методів нетарифного регулювання. Митно-тарифне регулювання бізнес-операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Митні платежі

Організаційно-правові форми міжнародного бізнесу та їх класифікація. Поняття суб'єктів міжнародного бізнесу та критерії їх класифікації.

Моделі міжнародного бізнесу. Способи проникнення компаній на зарубіжні ринки і відповідні їм моделі ведення міжнародного бізнесу. Експортно-імпортна

модель міжнародного бізнесу. Ліцензійна модель міжнародного бізнесу. Інвестиційна модель міжнародного бізнесу.

Зовнішньоекономічні операції та їх види. Операції купівлі продажу товарів в матеріально-речовій формі. Експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт. Зустрічна торгівля. Операції купівлі-продажу основних і обслуговуючих послуг. Операції купівлі-продажу результатів творчої діяльності. Договір міжнародної купівлі-продажу: ознаки, основні умови.

Транспортно-логістичне забезпечення міжнародних бізнес-операцій. Базисні умови поставки товарів в міжнародних угодах купівлі-продажу (ІНКОТЕРМС 2020).

5.2 ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Денна форма навчання

№ з/п	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
1	2
	Модуль1 Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функціональні аспекти управління бізнесом– 8 год
1.1	Тема 1.Управління бізнесом : сутність, особливості, середовище (2 год) 1.Економічна природа бізнесу. Поняття та основні ознаки бізнесу. Об'єкти та суб'єкти в бізнесі. 2.Система управління бізнесом та її завдання. Зміст процесу управління бізнесом. 3.Сутність і склад середовища бізнесу. Аналіз факторів макросередовища.
1.2	Тема 2.Маркетинг-орієнтований підхід до управління бізнесом (2 год) 1. Маркетинг-орієнтований підхід до управління. Особливості маркетингової концепції управління. 2.Маркетингові дослідження ринку. Сегментація ринку. Відбір цільових ринків. Прогнозування та оцінка попиту.
1.3	Тема 3. Система планування бізнесу (2 год) 1.Сутність, завдання та принципи планування в бізнесі 2.Стратегічне планування в бізнесі. 3.Тактичне і оперативне планування бізнесу. Роль середньострокового та короткострокового планування в управлінні бізнесом. 4.Сутність, зміст та основні завдання розроблення бізнес-планів.
1.4	Тема 4. Механізм створення та організація управління бізнесом (2 год) 1.Механізм створення бізнесу. Етапи створення бізнесу. Генерація бізнес-ідеї, їх оцінка та відбір. 2.Вибір організаційно-правової форми господарювання. Реєстрація бізнесу. Формування бізнес-моделі. Джерела фінансування бізнесу. Краудфандінг. 3.Види організаційних структур управління. Організаційні форми управління підприємством.
1	2
	Модуль2 Змістовий модуль 2. Інституціонально-об'єктні аспекти управління бізнесом (8 год.)

2.1	Тема 5. Управління виробничою діяльністю в бізнесі. (2 год) 1.Виробничий процес та його основні елементи. Управління виробничою діяльністю в бізнесі. 2.Управління товарною політикою. Стратегія впровадження інноваційної моделі товарної політики. 3.Управління витратами в бізнесі. Витрати та їх класифікація. 4.Ціна та методи ціноутворення у бізнесі.
2.2	Тема 6. Лідерство та управління персоналом в бізнесі (2 год) 1. Роль кадрів в управлінні бізнесом. Кадрова політика. Добір персоналу 2. Лідерство в управлінні бізнесом 3. Ключові засади управління персоналом. Формування команди.
2.3	Тема 7. Управління інвестиційними проєктами в бізнесі (2 год) 1. Економічна сутність інвестицій, їх роль у забезпеченні стратегічного розвитку підприємства. 2. Управління реальними інвестиціями підприємства. Розробка реальних інвестиційних проєктів підприємства. 3. Стартап-проєкт як форма інноваційного бізнесу.
2.4	Тема 8. Управління міжнародним бізнесом (2 год) 1.Моделі міжнародного бізнесу. Способи проникнення компаній на зарубіжні ринки і відповідні їм моделі ведення міжнародного бізнесу. 2. Зовнішньоекономічні операції та їх види. 3.Договір міжнародної купівлі-продажу: ознаки, основні умови.

Заочна форма навчання

№ з/п	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
1	2
	Модуль1 Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та функціональні аспекти управління бізнесом (2 год)
1.1	Тема 1.Управління бізнесом : сутність, особливості, середовище (2 год) 1.Економічна природа бізнесу. Поняття та основні ознаки бізнесу. Об'єкти та суб'єкти в бізнесі. 2.Система управління бізнесом та її завдання. Зміст процесу управління бізнесом. 3.Сутність і склад середовища бізнесу. Аналіз факторів макросередовища.
1	2
	Модуль2 Змістовний модуль 2. Інституціонально-об'єктні аспекти управління бізнесом (4 год.)
2.1	Тема 6. Лідерство та управління персоналом в бізнесі (2 год) 1. Роль кадрів в управлінні бізнесом. Кадрова політика. Добір персоналу 2. Лідерство в управлінні бізнесом 3. Ключові засади управління персоналом. Формування команди.
2.2	Тема 8. Управління міжнародним бізнесом (2 год) 1.Моделі міжнародного бізнесу. Способи проникнення компаній на зарубіжні ринки і відповідні їм моделі ведення міжнародного бізнесу. 2. Зовнішньоекономічні операції та їх види. 3.Договір міжнародної купівлі-продажу: ознаки, основні умови.

5.3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Управління бізнесом: сутність, особливості, середовище	2	2
2	Тема 2. Маркетинг-орієнтований підхід до управління бізнесом	-	-
3	Тема 3. Система планування бізнесу	2	-
4	Тема 4. Механізм створення та організація управління бізнесом	2	-
5	Тема 5. Управління виробничою діяльністю в бізнесі.	2	2
6	Тема 6. Лідерство та управління персоналом в бізнесі	2	-
7	Тема 7. Управління інвестиційними проектами в бізнесі	2	-
8	Тема 8. Управління міжнародним бізнесом	2	2
	Разом	14	6

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Питання (тема)	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Управління бізнесом: сутність, особливості, середовище	8	10
2	Тема 2. Маркетинг-орієнтований підхід до управління бізнесом	9	11
3	Тема 3. Система планування бізнесу	7	11
4	Тема 4. Механізм створення та організація управління бізнесом	7	9
5	Тема 5. Управління виробничою діяльністю в бізнесі.	8	10
6	Тема 6. Лідерство та управління персоналом в бізнесі	7	11
7	Тема 7. Управління інвестиційними проектами в бізнесі	7	11
8	Тема 8. Управління міжнародним бізнесом	7	7
	Разом	60	78

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання передбачає підготовку реферату за однією з актуальних проблем управління бізнесом. Метою індивідуального науково-дослідного завдання є оволодіння теоретичними знаннями з питань управління бізнесом та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур управління бізнесом.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, (об'єкт). характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 10-15 друкованих аркушів формату А4. Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач

має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге, навчальна література, по-третє, методично-довідкова література з управління розвитком персоналу. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Теми індивідуальних завдань

1. Аналіз сильних та слабких сторін фірми, ринкових можливостей та загроз (SWOT-аналіз). PEST-аналіз.
2. Державне регулювання бізнесу.
3. Особливості маркетингової концепції управління. Розвиток сучасних концепцій маркетингу.
4. Соціальна відповідальність бізнесу у сфері тваринництва: етичні стандарти та добробут тварин.
5. Стратегічне управління портфелем бізнесу фірми.
6. Стратегії по відношенню до розвитку ринку і товару (матриця можливостей розвитку ринку та товару).
7. Стратегія розробки нового товару.
8. Управління ризиками у виробництві та переробці продукції тваринництва.
9. Сутність і класифікація конкурентних стратегій.
10. Сутність і класифікація стратегій росту.
11. Сутність, зміст та основні завдання розроблення бізнес-планів. Структура бізнес-плану.
12. Організаційна культура підприємства.
13. Життєвий цикл підприємства.
14. Концепція ощадливого виробництва та її особливості в тваринництві.
15. Фактори ціноутворення на ринку продукції тваринного походження.
16. Стили ефективного лідерства.
17. Формування команд і робота в командах.
18. Роль систем оплати праці в посиленні мотивації трудової діяльності в підприємствах сфери виробництва та переробки продукції тваринництва.
19. Формування ефективної системи управління персоналом на підприємствах тваринницького комплексу.
20. Загальна характеристика методів оцінювання керівників, професіоналів, фахівців і робітників.
21. Стартап-проект як форма інноваційного бізнесу в тваринництві.
22. Транспортно-логістичне забезпечення міжнародних бізнес-операцій.
23. Фінансова, ринкова та соціально-психологічна цінність бренду.
24. Бізнес-стратегії розвитку м'ясо- і молокопереробних підприємств в умовах воєнного стану.
25. Управління якістю та безпечністю продукції тваринництва: від виробництва до споживача.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-практичного завдання у формі реферату.

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам придбати теоретичні знання з проблем управління бізнесом, розуміння сутності основних категорій і понять, механізмів та інструментів бізнес діяльності;
- участі у практичних заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань та передбачає рішення задач, розгляд ситуацій з проблем аналізу, планування, організації, контролю в сфері бізнес діяльності підприємств;
- отримання консультації. Під час консультацій здобувачі отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітнього компонента;
- виконання самостійної роботи. Вивчення курсу передбачає самостійне опрацювання здобувачами комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань, законів України, указів Президента України та постанов Кабінету Міністрів України з питань законодавчого регулювання діяльності бізнесу;
- проведення підсумкового контрольного випробування.

Таблиця 1

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 7. здійснювати управління складною діяльністю у сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва, визначати цілі та завдання, планувати і розподіляти роботи, управляти ресурсами	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, бесіда, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, розрахункові завдання, «мозковий штурм», «кейс-стаді»).
ПРН 8. вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва та дотичних проблем	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, бесіда, демонстрація мультимедійних презентацій, розрахункові завдання, аналітичний звіт, «кейс-стаді», групове обговорення ситуації).
ПРН 10. нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, бесіда, демонстрація мультимедійних презентацій, розрахункові завдання з застосуванням методів мотивації персоналу, командна робота, ділова гра).

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Управління бізнесом» здійснюється у формі *поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів*, які передбачені «Положенням щодо системи оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року.

Поточний контроль (ПК) з освітнього компонента «Управління бізнесом» здійснюється під час аудиторних або дистанційних занять та охоплює питання програми курсу, які винесено на лекційні, практичні заняття та самостійну роботу. Поточний контроль передбачає використання таких форм як: усне опитування; виконання практичних завдань; доповіді, презентації, реферати; експрес-тестування (табл.2). Загальна кількість балів за поточний контроль з змістовного модуля може сягати 45.

Таблиця 2

Нарахування балів за темами освітнього компоненту під час поточного контролю*

Тема	Усні відповіді	Виконання практичних завдань	Доповіді, презентації, реферати	Експрес тести	Всього за тему
ПК за змістовний модуль 1 - 45					
Тема 1	4	4	2	1	11
Тема 2	4	4	2	1	11
Тема 3	4	4	2	1	11
Тема 4	4	4	3	1	12
ПК за змістовний модуль 2 - 45					
Тема 5	4	4	3	1	12
Тема 6	4	4	2	1	11
Тема 7	4	4	2	1	11
Тема 8	4	4	2	1	11

*Згідно рішення кафедри кількість балів може варіюватися з урахуванням особливостей освітнього компоненту та рівня складності завдань.

Модульний контроль (МК) з освітнього компонента «Управління бізнесом» здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного з двох змістових модулів у формі контрольної роботи, яка складається з теоретичної і практичної частини. Теоретична частина передбачає складання тестів на платформі MOODLE. Практична частина – рішення задачі, або розв’язання проблемної ситуації. Загальна кількість балів за модульну контрольну роботу може сягати 45.

За результатами *поточного і модульного* контролю виводиться бал за змістовний модуль (Бзм) як сума балів поточного і модульного контролів:

$$Б_{зм} = ПК + МК.$$

Критерії оцінювання поточного і модульних контролів представлені в таблиці 3.

Таблиця 3

Критерії оцінювання поточного і модульного контролів

Поточний контроль				Модульний контроль (модульна контрольна робота)	Відповідність за 100 б. шкалою	Критерії оцінювання
Усні від повіді	Виконання практичних завдань	Доповіді, презентації, реферати	Експрес тести			
4	4	3 (2)	1	41-45	90-100	Демонструє <i>високий</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
3	3	2 (1,5)	0,75	35-40	74-89	Демонструє <i>достатній</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
2	2	1	0,5	25-34	60-73	Демонструє <i>задовільний</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0-1	0-1	0-0,5	0-0,25	0-24	1-59	Демонструє <i>низький</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

Підсумковий контроль з освітнього компонента «Управління бізнесом» проводиться у формі заліку. Підсумкова оцінка знань здійснюється за **накопичувальною системою** та розраховується як середньоарифметична сума балів, отриманих за змістові модулі (табл. 4), а також відвідування занять та за додаткові види робіт з компоненту (табл. 5).

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів:

- бали за змістовні модулі – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт до 5 балів.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента «Управління бізнесом»

Бал за змістовні модулі (БЗМ)								Сума		
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)				Бал за відвідування (всього 0-5)		Бал заохочувальний (всього -0-5)				
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1) Поточний контроль (ПК1) – 45				Змістовний модуль 2 (ЗМ 2) Поточний контроль (ПК2) – 45				0-5	0-5	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
11	11	11	12	12	11	11	11			
Модульний контроль (МК 1) – 45				Модульний контроль (МК2) –45						
Разом за змістовний модуль 1 – ЗМ1= ПК1 + МК1				Разом за змістовний модуль 2 – ЗМ2= ПК2 + МК2						
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) / 2										

* T1,T2,T3.....- теми змістовного модуля

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістові модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання.

Якість засвоєння змісту освітнього компонента (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «не зараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 6.

Шкала оцінювання знань: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання рівня засвоєння освітнього компонента наведена в таблиці 7.

Участь здобувачів вищої освіти у заходах неформальної освіти, що відповідають тематиці освітнього компонента «Управління бізнесом» (короткотривалі курси, вебінари, майстер-класи, воркшопи, конференції, круглі столи, тренінги або інші освітні заходи), спрямовані на розширення знань у сфері управління бізнесом оцінюється у межах визначеної кількості балів за відповідною темою.

Результат виконання завдання – звіт та/або сертифікат учасника, що підтверджує отримані знання та компетентності. Здобувач освіти представляє результати участі у заході під час практичного чи індивідуального заняття.

Поточний контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти заочної форми навчання здійснюється на основі виконання завдань під час аудиторних занять та виконаних кожним здобувачем індивідуальних завдань. Індивідуальне завдання складається з опрацювання завдань робочих зошитів, а саме: задач, практичних ситуацій, аналітичних звітів, тестів. Індивідуальне завдання оцінюється за 100 бальною шкалою (табл. 6).

Для здобувачів освіти заочної форми навчання підсумковий контроль у формі заліку проводиться в період екзаменаційної сесії. Залік проводиться у формі складання тестів на платформі MOODLE. Здобувачу надається 50 питань. За кожну правильну відповідь нараховується 2 бали. Результати оцінюються за 100 бальною шкалою (табл. 7).

Відповідно до «Положення щодо системи оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року, здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Запша Г.М. Управління бізнесом: Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського рівня) вищої освіти ОПП «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва». Модуль 1. Одеса: ОДАУ, 2024. 24 с.
2. Запша Г.М. Управління бізнесом: Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського рівня) вищої освіти ОПП «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва». Модуль 2. Одеса: ОДАУ, 2024. 26 с.
4. Фонд тестових завдань
5. Візуальне супроводження дисципліни (презентації).

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Управління бізнесом : підручник [Електронне видання] / К. Є. Орлова. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2019. 319 с.
2. Управління бізнесом: підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, І. В. Воловельська, В. О. Маслова. Харків: УкрДУЗТ, 2017. 288 с.
3. Балановська Т.І., Троян А.В. Управління бізнесом: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2019. 401 с.
4. Управління стартапами: підручник / Гавриш О. А., Бояринова К. О., Кравченко М. О., Копішинська К. О. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2020. 716 с.
5. Дяків О. П., Островерхов В. М. Управління персоналом: навчально-методичний посібник (видання друге, переробл. і доповнено). Тернопіль, 2018. 288 с.
6. Сазонець О.М. Управління міжнародним бізнесом. Рівне. : НУВГП, 2019. 338 с.
7. Маркетинг. Навч. пос. Липчук В., Дудяк Р., Бугіль С., Янишин Я. К.: КОНДОР, 2020. 456 с.

Додаткова

1. Балановська Т. І., Михайліченко М. В., Троян А. В. Сучасні технології управління персоналом: навчальний посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 466 с.
2. Міжнародний менеджмент: Навчальний посібник / В.В. Рокоча, Б.М. Одягайло, В.І. Терехов. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2016. 172 с.
3. Карпенко Н.В. Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст. Монографія. Київ : Видавництво ПЕТЕРИК, 2019. 252 с.
4. Друкер П. Виклики для менеджменту ХХІ століття. Київ : Видавництво ПЕТЕРИК, 2020. 240 с.

5.Сахацький М.П., Запша Г.М. Розвиток маркетингу інновацій суб'єктами господарювання аграрного сектора економіки. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/659>

6.Сахацький М. П., Запша Г. М., Сахацький М. М., Дідур Г. І., Клочан І. В. Модернізація виробничо-господарської діяльності підприємств та фермерських господарств аграрного сектора в умовах інституційних трансформацій. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Випуск 5(40). 2021. (Web of Science) URL : <https://cutt.ly/OTpS9uJ>

7.Запша Г. М., Дядик Т. В., Помаз О. М. Стимулювання інвестицій в проєкти з енергозбереження, енергообізнаність та енергетичну стійкість організацій в умовах управління змінами. *Український журнал прикладної економіки та технік*. 2023. № 3. С. 300-305. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-50>

12.Джонс Д. Ощадливе виробництво / Д. Джонс, Дж. Вумак. Київ : Фабула, 2018. 448 с.

13. Ощадливе виробництво: як забезпечити сталий розвиток бізнесу, навіть під час кризи. URL: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/berezhnlivoe-proizvodstvo-obespechitustoychivoe-1599459792.html>.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua
2. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
3. Електронний каталог бібліотеки ОДАУ. URL: <http://lib.osau.edu.ua:8080/>
4. ГО «Українська Асоціація Маркетингу» URL: <https://uam.in.ua/>